

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział 1.	
Determinanty bezpieczeństwa militarnego państwa – schemat analizy strategicznej SWOT (<i>strenghts, weaknesses, opportunities, threats</i>)	23
1.1. Determinanty pozytywne budujące bezpieczeństwo militarne państwa	24
1.1.1. Wewnętrzny potencjał obronny państwa (mocne strony)	24
1.1.1.1. Siły zbrojne państwa, liczebność, wyposażenie, struktura, dowodzenie, wyszkolenie i morale	24
1.1.1.2. Sprzęt militarny, produkcja i transfer	39
1.1.1.3. Gospodarczy potencjał bezpieczeństwa państwa	43
1.1.1.4. Społeczny i kulturowy potencjał bezpieczeństwa państwa	45
1.1.2. Otoczenie międzynarodowe (szanse)	49
1.1.2.1. Dyplomacja dwustronna	49
1.1.2.2. Członkostwo w sojuszach militarnych i organizacjach bezpieczeństwa zbiorowego	52
1.1.2.3. Budowanie pozytywnego wizerunku państwa na arenie międzynarodowej	54
1.2. Determinanty negatywne – zagrożenia dla bezpieczeństwa militarnego państwa	59
1.2.1. Zagrożenia wewnętrzne bezpieczeństwa militarnego państwa (słabe strony)	59
1.2.1.1. Niepokoje społeczne na tle ekonomicznym	59
1.2.1.2. Dążenia separatystyczne grup społecznych	63
1.2.1.3. Konflikty etniczne i kulturowe	71
1.2.2. Zagrożenia zewnętrzne bezpieczeństwa militarnego państwa	74
1.2.2.1. Groźba użycia siły (dokonania napaści zbrojnej) przez podmioty zewnętrzne	74
1.2.2.2. Konflikt asymetryczny, wojna hybrydowa, wojna informacyjna	83
1.2.2.3. Roszczenia terytorialne	89

1.2.2.4. Konflikty zbrojne toczące się w sąsiedztwie państwa neutralnego	101
1.2.2.5. Militaryzacja bezpośredniego otoczenia państwa – wyścig zbrojeń	103

Rozdział 2.

Rodzaje transferów broni i technologii militarnych we współczesnych

stosunkach międzynarodowych	105
2.1. Kryteria typologii transferów broni i technologii militarnych (transferów militarnych)	105
2.2. Legalne i nielegalne transfery broni i technologii militarnych	107
2.3. Jawne i niejawne transfery broni i technologii militarnych	112
2.4. Strony transferów broni i technologii militarnych	114
2.5. Główne rodzaje transferowanej broni i technologii militarnych	118
2.5.1. Broń konwencjonalna i broń masowego rażenia	118
2.5.2. Broń strzelecka i lekka	121
2.5.3. Materiały i technologie podwójnego zastosowania	126
2.6. Handlowe i niehandlowe transfery broni i technologii militarnych	127
2.6.1. Transfery handlowe broni i technologii militarnych	127
2.6.1.1. Standardowe transakcje handlowe	127
2.6.1.2. Transakcje offsetowe	130
2.6.2. Transfery niehandlowe broni i technologii militarnych	138
2.6.2.1. Transfer uzbrojenia militarnego w celu wsparcia sił walczących w konfliktach wewnętrznych i międzynarodowych	138
2.6.2.2. Transfer uzbrojenia militarnego na potrzeby misji pokojowych i stabilizacyjnych oraz w ramach porozumień sojusznich	141

Rozdział 3.

Zasady transferu broni i technologii militarnych w świetle współczesnego

prawa międzynarodowego	144
3.1. Zasada minimalizacji zużycia światowych zasobów ludzkich i gospodarczych na zbrojenia	144
3.2. Zasada poszanowania w obrocie bronią celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych	153
3.3. Zasada transparentności w obrocie bronią i technologiami militarnymi	163
3.4. Zasada ograniczenia zbrojeń jako czynnika stanowiącego zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa narodowego, regionalnego i międzynarodowego	166
3.5. Zasada regulacji obrotu bronią i technologiami militarnymi w prawie wewnętrznym państw	167

3.6. Zasada poszanowania w obrocie bronią reguł prawa humanitarnego i praw człowieka	169
--	-----

Rozdział 4.

Prawnomiędzynarodowe regulacje w dziedzinie produkcji, posiadania i transferu broni i technologii masowego rażenia	173
4.1. Produkcja, posiadanie i transfer broni atomowej	173
4.1.1. Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej, Moskwa, Waszyngton, Londyn, 1 lipca 1968 r. wraz z systemem zabezpieczeń Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej	173
4.1.2. Traktat o zakazie produkcji materiałów rozszczepialnych dla celów wojskowych (projektowany)	177
4.2. Denuklearyzacja, zakazy prób z bronią atomową	182
4.2.1. Układ w sprawie Antarktydy, podpisany w Waszyngtonie w dniu 1 grudnia 1959 r.	182
4.2.2. Układ o zakazie prób z bronią nuklearną w atmosferze, w przestrzeni kosmicznej i pod wodą, podpisany w dniu 5 sierpnia 1963 r. w Moskwie przez USA, ZSRR i Wielką Brytanię	184
4.2.3. Układ o denuklearyzacji Ameryki Łacińskiej podpisany dnia 14 lutego 1967 r. w Meksyku (Układ z Tlatelolco)	186
4.2.4. Układ o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej, łącznie z Księżycem i innymi ciałami niebieskimi (układ kosmiczny) – sporządzony w Moskwie, Londynie i Waszyngtonie dnia 27 stycznia 1967 r.	188
4.2.5. Układ o zakazie umieszczania broni jądrowych i innych rodzajów broni masowej zagłady na dnie mórz i oceanów sporządzony w Moskwie, Waszyngtonie i Londynie dnia 11 lutego 1971 r.	192
4.2.6. Układ w sprawie strefy wolnej od broni jądrowej na południowym Pacyfiku (Układ z Rarotonga) zawarty w dniu 6 sierpnia 1985 r.	193
4.2.7. Denuklearyzacja Azji Południowo-Wschodniej – Układ z Bangkoku podpisany dnia 15 grudnia 1995 r.	195
4.2.8. Denuklearyzacja Afryki – Układ z Kairu podpisany w dniu 11 kwietnia 1996 r.	197
4.2.9. Traktat o całkowitym zakazie prób z bronią jądrową, przyjęty w Nowym Jorku, w dniu 10 września 1996 r.	201
4.2.10. Denuklearyzacja Azji Środkowej – Układ z Siemipalatynska z dnia 8 września 2006 r.	205
4.2.11. Wysiłki społeczności międzynarodowej na rzecz zawarcia wielostronnego układu o całkowitym zakazie produkcji i posiadania broni jądrowej	207

- 4.3. Produkcja, posiadanie i transfer broni biologicznej i toksynowej – Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji i gromadzenia zapasów broni bakteriologicznej (biologicznej) i toksycznej oraz o ich zniszczeniu, Londyn, Moskwa, Waszyngton, 10 kwietnia 1972 r. 209
- 4.4. Produkcja, posiadanie i transfer broni chemicznej – Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów, Paryż, 13 stycznia 1993 r. 212

Rozdział 5.

Prawnomiędzynarodowe regulacje w dziedzinie produkcji, posiadania i transferu broni i technologii konwencjonalnych	220
5.1. Kategorie broni konwencjonalnej według rejestrów broni ONZ, UE, Porozumienia z Wassenaar z 1995 r., Traktatu o handlu bronią z 2013 r.	220
5.2. Wyłączone z obrotu kategorie broni konwencjonalnej	224
5.2.1. Konwencja o zakazie lub ograniczeniu użycia pewnych broni konwencjonalnych, które mogą być uważane za powodujące nadmierne cierpienia lub mające niekontrolowane skutki, Genewa, 10 października 1980 r.	224
5.2.1.1. Protokół w sprawie niewykrywalnych odłamków, Genewa, 10 października 1980 r. (Protokół dodatkowy I)	226
5.2.1.2. Protokół w sprawie zakazów lub ograniczeń użycia min, min pułapek i innych urządzeń, Genewa, 10 października 1980 r. (Protokół dodatkowy II)	227
5.2.1.3. Protokół w sprawie zakazów lub ograniczeń użycia broni zapalających, Genewa, 10 października 1980 r. (Protokół dodatkowy III)	232
5.2.1.4. Protokół w sprawie oślepiającej broni laserowej, Wiedeń, 13 października 1995 r. (Protokół dodatkowy IV)	234
5.2.1.5. Protokół o wybuchowych pozostałościach wojennych, Genewa, 28 listopada 2003 r. (Protokół dodatkowy V)	236
5.2.2. Konwencja o zakazie użycia, składowania, produkcji i przekazywania min przeciwpiechotnych oraz o ich zniszczeniu (tzw. Konwencja ottawska), Oslo 18 września 1997 r.	241
5.2.3. Konwencja o broni kasetowej, Dublin, 30 maja 2008 r.	246
5.3. Traktat o otwartych przestworzach, Helsinki, 24 marca 1992 r.	247
5.4. Układ o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie, Paryż, 19 listopada 1990 r.	250

5.5. Międzyamerykańska Konwencja przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i handlowi bronią palną, amunicją, materiałami wybuchowymi i innymi podobnymi materiałami, Waszyngton, 14 listopada 1997 r.	254
5.6. Protokół przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 31 maja 2001 r.	258
5.7. Traktat o handlu bronią, Nowy Jork, 2 kwietnia 2013 r.	262
5.8. Dwustronne umowy o współpracy w dziedzinie obronności	269
5.9. Dwustronne umowy o kooperacji w handlu bronią (USA – GB, USA – Australia)	279

Rozdział 6.

Polityczne reżimy kontroli eksportu broni i technologii militarnych

(tzw. reżimy kontrolne)	284
6.1. Wprowadzenie	284
6.2. Komitet Zanggera	285
6.3. Grupa Dostawców Jądrowych	288
6.4. Grupa Australijska	290
6.5. Reżim Kontroli Technologii Rakietowych	294
6.6. Porozumienie z Wassenaaar w sprawie Kontroli Eksportu Broni Konwencjonalnej oraz Dóbr i Technologii Podwójnego Zastosowania, Haga 19 grudnia 1995 r.	297

Rozdział 7.

Działalność regulacyjna, operacyjna i kontrolna wybranych organizacji

międzynarodowych w obszarze transferu broni i technologii militarnych ...	301
7.1. Działalność regulacyjna, operacyjna i kontrolna Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) w obszarze transferu broni i technologii militarnych	301
7.1.1. Wprowadzenie	301
7.1.2. Działalność regulacyjna Organizacji Narodów Zjednoczonych w obszarze transferu broni i technologii militarnych	302
7.1.3. Działalność operacyjna Organizacji Narodów Zjednoczonych w obszarze transferu broni i technologii militarnych	309
7.1.4. Działalność kontrolna Organizacji Narodów Zjednoczonych w obszarze transferu broni i technologii militarnych	312
7.2. Działalność regulacyjna, operacyjna i kontrolna Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) w obszarze transferu broni i technologii militarnych	319
7.2.1. Wprowadzenie	319

7.2.2. Działalność regulacyjna Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w obszarze transferu broni i technologii militarnych	325
7.2.3. Działalność operacyjna Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w obszarze transferu broni i technologii militarnych	333
7.2.4. Działalność kontrolna Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w obszarze transferu broni i technologii militarnych	334
7.3. Działalność regulacyjna, operacyjna i kontrolna Unii Europejskiej (UE) w obszarze transferu broni i technologii militarnych	337
7.3.1. Wprowadzenie	337
7.3.2. Działalność regulacyjna Unii Europejskiej w obszarze transferu broni i technologii militarnych	345
7.3.3. Działalność operacyjna Unii Europejskiej w obszarze transferu broni i technologii militarnych;	358
7.3.4. Działalność kontrolna Unii Europejskiej w obszarze transferu broni i technologii militarnych	361
7.4. Działalność regulacyjna, operacyjna i kontrolna Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego (NATO) w obszarze transferu broni i technologii militarnych	362
7.4.1. Wprowadzenie	362
7.4.2. Działalność regulacyjna Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego w obszarze transferu broni i technologii militarnych	364
7.4.3. Działalność operacyjna Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego w obszarze transferu broni i technologii militarnych	368
7.4.4. Działalność kontrolna Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego w obszarze transferu broni i technologii militarnych	384
Zakończenie	387
Bibliografia	395
Monografie	395
Artykuły	398
Akty normatywne, uchwały organizacji międzynarodowych	401
Źródła internetowe	408